

GİF Bilgi Notu: Seçimler Sonrası **Birleşik Krallık ve Brexit**

Hazırlayan: Alp Tanju

12 Aralık 2019 tarihinde düzenlenen Birleşik Krallık (BK) genel seçimleri, ülke tarihinin en kritik dönemlerinden birinde beklenen, fakat yine de Birleşik Krallık'ın iç ve dış siyasetindeki dengeleri derinden etkileyecek bir sonuç vermiştir. Halihazırda seçimleri kazanması beklenen Muhafazakâr Parti, oldukça güçlü bir performans göstererek 650 kişilik parlamentoda 365 koltuğa ulaşmış ve seçimi güçlü bir üstünlük ile kazanmıştır.¹ Boris Johnson önderliğindeki parti, bu üstünlük ile Thatcher yıllarından beri en iyi seçim sonuçlarına şahit olmuştur. Ana muhalefet İşçi Partisi ise, bunun aksine 84 yıldan bu yana en kötü performansını göstererek 59 milletvekili kaybetmiş ve seçimi sadece 203 koltuk ile bitirmiştir.² Diğer partilerin nispeten beklenen oy oranlarını aldığı bu seçim, Brexit başta olmak üzere Avrupa Birliği ile olan ilişkiler, ekonomi, Kuzey İrlanda, İskoçya ve ülkedeki diğer siyasal partilerin geleceği gibi birçok konuda belirleyici olmuştur. Genel seçim sonrası Birleşik Krallık'ın yakın geleceğinde türlü açılardan değişikliklerin görülmesi beklenmektedir.

Brexit ve Avrupa Birliği

Brexit için ihtiyaç duyduğu çoğunluğu bu seçim ile kazanan Başbakan Boris Johnson'ın, 31 Ocak 2020 tarihinden önce müzakere ettiği anlaşmayı parlamentodan geçirmesi öngörülmektedir. Daha önceki dönemlerde Brexit sürecinin uzamasından sorumlu olan parlamentoda milletvekili çoğunluğunun bulunmaması, artık bir engel teşkil etmeyecektir. Bu engelin de kalkması ile beraber, Brexit artık geri dönülemez bir süreç haline gelmiştir ve Avrupa Birliği'nden çıkış kaçınılmaz görünmektedir. Anlaşmanın parlamento tarafından onaylanması ile Birleşik Krallık'ın, önümüzdeki sene Avrupa Birliği'nden çıkış anlaşmasının detaylarını çözerek ve iki taraf arasındaki ekonomik ilişkileri belirleyecek bir ticaret anlaşması yapmaya gayret ederek geçirmesi öngörülmektedir.

Fakat seçim sonuçları, Brexit'in artık kolay çözüleceğinin işaretçisi olarak görülmemelidir; her ne kadar Muhafazakâr Parti'nin galibiyeti, Brexit sürecini netleştirdiği için AB tarafından iyi karşılansa da müzakerelerdeki temel sorunları çözmediği kabul edilmektedir.³ Yeni gelen AB Komisyonu Başkanı Ursula von der Leyen, görüşmelerin 2020 sonrasına da uzayacağını, çünkü yeniden müzakere

¹ <https://ge2019.electoral-reform.org.uk>

² <https://www.bbc.com/news/election/2019/results>

³ <https://www.theguardian.com/politics/2019/dec/15/johnson-warned-majority-will-not-speed-up-brexit-talks>

edileceğini öngördüğü birçok konu olduğunu belirtmiştir.⁴ İki tarafın da anlaşma yapmak için 11 ay gibi oldukça kısa bir zaman aralığı olacaktır ve Temmuz 2020 tarihine kadar herhangi bir uzatma olup olmayacağı konusunda mutabakata varması gerekmektedir. Brexit sürecinin son yıllardaki seyri ve özellikle AB'nin önümüzdeki dönemde mümkün olduğunca kendi yararına olacak bir ticaret anlaşması üzerine ısrar edeceği beklentisi, görüşmelerin uzayacağını habercisi niteliğindedir. AB ile olan ilişkilerin geleceği kesin olmamak ile beraber, iki tarafın da anlaşmaya varılmadan çıkılan, yani 'no deal' bir Brexit'ten faydalanamayacağı açıktır. Brexit sonrası AB-BK arasında olabilecek muhtemel bir siyasi yapılanma, Birleşik Krallık'ın özellikle güvenlik ve savunma gibi belli konularda AB içinde olmadan fakat AB ile yakın işbirliğinde bulunabilecek 'eşmerkezli çember' modeli olabilir.⁵ Fransa Başbakanı Emmanuel Macron'un gittikçe daha fazla rağbet gören bu önerisi, Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği ile olan ilişkilerinin geleceği için uygun bir fırsat vaat etmektedir.

Görüşme döneminin uzaması veya bu dönemde müzakere edilen Brexit anlaşmasının değişikliğe uğraması durumunda Başbakan Johnson için kendi partisinde tehdit oluşturabilecek üç unsur da genel seçimler sonrası saf dışı bırakılmıştır. Bu seçimlere kadar Muhafakazâr Parti'ye parlamentoda gerekli çoğunluğu veren, fakat Başbakan Johnson'ın yaptığı anlaşmanın Kuzey İrlanda gümrük düzenlemeleri ile ilgili bölümünü kabul etmedikleri için anlaşmayı veto edeceklerini belirten Demokratik Birlikçi Parti (DUP), sahip olduğu gücü kaybetmiştir. DUP'nin seçimlerde 2 koltuk kaybetmesinin yanısıra yeni Muhafazakâr çoğunluk, DUP'nin desteğini gereksiz kılmaktadır.⁶ Aynı şekilde, Muhafazakâr Parti içerisinde ağır Brexit isteyen milletvekillerinin oluşturduğu grup olan Avrupa Araştırma Grubu (ERG) da genel seçim sonrası Başbakan Johnson için bir engel oluşturma gücünü kaybetmiştir. Halihazırda ERG'nin hükümet kabinesindeki en yüksek seviyede temsilcisi olan Parlamento Avam Kamarası Lideri Jacob Rees-Mogg ile arası açılan Boris Johnson, artık müzakere döneminde ERG'nin desteğine bağlı kalmayacaktır. Nitekim ERG, önümüzdeki dönemde de Johnson'ı destekleyeceğini duyurmuştur.⁷ Son olarak, seçim öncesinde Boris Johnson ile ittifaka girerek aynı seçim bölgesinde Muhafazakâr adaylara karşı bir aday çıkarmayacağını duyuran Nigel Farage önderliğindeki Brexit Partisi (BXP) de mevcut durumda limitli bir nüfuzla sahiptir. Farage'ın seçime olan etkileri konusundaki türlü söylemlerine rağmen⁸ seçim anketlerinin detaylı bir analizi, BXP'nin oy dağılımına doğrudan etkisinin nispeten az olduğunu ve İşçi Partisi'nin düşük performansındaki rolünün minimal olduğunu göstermektedir.⁹

BXP seçmenleri, elbette 2020 yılı boyunca kamuoyunda belirli bir etkiye sahip olmaya devam edecektir. Fakat Boris Johnson, kendi partisi için DUP ve BXP'den bağımsızlığı kazandıktan sonra önümüzdeki dönemde kendi Brexit anlaşmasının bazı maddelerini değiştirmek veya daha 'yumuşak' bir Brexit izlemek konusunda karar kılmakta daha serbest olmuştur.¹⁰ Nitekim Başbakan Johnson'ın, AB – BK

⁴ <https://www.theguardian.com/politics/2019/dec/17/brexit-weekly-briefing-talks-uk-future-2020>

⁵ <https://www.ft.com/content/b9bc8caa-b026-11e8-99ca-68cf89602132>

⁶ <https://www.bbc.com/news/election-2019-50736909>

⁷ <https://www.newstatesman.com/politics/uk/2019/12/now-boris-johnson-has-his-majority-what-erg>

⁸ <https://www.bbc.com/news/election-2019-50766123>

⁹ <https://blogs.lse.ac.uk/politicsandpolicy/ge2019-brexit-party-impact/>

¹⁰ <https://theconversation.com/boris-johnsons-big-election-victory-academics-on-what-it-means-for-the-uk-and-brexit-128850>

yasal müktesebatını güçlendirmek ve kapsamlı bir Serbest Ticaret Anlaşması (STA) imzalamak adına 2020 geçiş sürecini uzatması, elde ettiği parlamenter üstünlük ile günden güne daha muhtemel görünmektedir.

Ekonomi

Genel seçimler, Birleşik Krallık ekonomisi açısından belirli bir ölçüde rahatlama getirmiştir. Seçilirse ülkenin finansal sisteminde köklü değişiklikler yapacağını belirten Jeremy Corbyn yerine Boris Johnson'ın başbakanlık koltuğunu koruması, piyasaların kısa dönemde rahat bir nefes almasını sağlamış ve Sterlin, seçimin hemen sonunda Dolara karşı %1.1'lik yükselme göstermiştir.¹¹ Neredeyse dört yıldır devam etmekte olan Brexit etrafındaki belirsizliğin önemli ölçüde çözülmesi üzerine iş dünyasına güven tazelenmesi ve yatırımların kısa vadede güçlenmesi beklenmektedir. Geri gelmekte olan güvenin bir diğer örneği de Londra Borsası'ndaki ilk 100 şirketin borsadaki paylarını ölçen FTSE 100 listesinde seçim sonrası neredeyse £50 binlik bir sıçrayış göstermesidir.¹² Fakat seçim sonrası fazla iyimser bir tablo çizmek sağlıklı olmayabilir. Brexit, en iyi halinde bile hem ülkenin kendi ekonomisi, hem Avrupa Birliği, hem de Türkiye gibi karşılıklı yakın ticari ilişkilerin olduğu ülkeler için net bir ekonomik verimlilik kaybına yol açacaktır. Benzer şekilde, Brexit'in ekonomik açıdan en belirleyici olacak dönemine henüz gelinmemiştir, zira AB-BK arası ticari anlaşma müzakere döneminin başarısız bir şekilde sonuçlanması, Birleşik Krallık ekonomisi için özellikle gümrük düzenlemeleri ve 'trade in services' alanlarında yıkıcı etkileri de beraberinde getirecektir. Başbakan Johnson'ın müzakere döneminde gerekli olabilecek herhangi bir uzatmaya karşı olduğunu belirten ifadeleri, halihazırda seçim sonrası yükselen Sterlin'i seçim öncesindeki pozisyonuna geri çekmeyi başarmıştır.¹³ Seçim sonrası Birleşik Krallık'ın yakın dönemdeki ekonomik geleceği hakkında yapılabilecek en yerinde öngörü, 31 Ocak'ta yeniden hararetli ve yıpratıcı bir müzakere dönemine girilmeden önce piyasalara az da olsa soluklanma fırsatı vermiş olacaktır.

Kuzey İrlanda

Avrupa Birliği ile olan Brexit sonrası anlaşmaların en kilit noktalarından biri olan Kuzey İrlanda, genel seçimler sonrasında da önemini korumaya devam edecektir. Seçimlerde DUP'nin kaybettiği koltukları kazanan ulusalcı Sosyal Demokratik ve İşçi Parti (SDLP) ve halihazırda Kuzey İrlanda'nın ikinci partisi olan cumhuriyetçi Sinn Féinn'in toplam milletvekilleri, birlikçilere karşı sayısal üstünlük sağlamışlardır.¹⁴ Bu sayısal üstünlük, Kuzey İrlanda'nın İrlanda Cumhuriyeti'ne geri katılma

¹¹ <https://www.bbc.com/news/business-50766233>

¹² <https://www.theguardian.com/business/live/2019/dec/16/markets-rally-us-china-uk-election-brexit-pmi-growth-stress-tests-business-live>

¹³ <https://www.theguardian.com/business/2019/dec/17/pound-slides-to-pre-election-levels-in-wake-of-bid-to-outlaw-brexit-extension>

¹⁴ <https://www.irishpost.com/news/watenationalist-republican-mps-outnumber-unionists-first-time-following-watershed-election-northern-ireland-175348>

konuşmalarının yeniden başlamasına sebebiyet vermiştir.¹⁵ Brexit sonrası AB içinde kalacak İrlanda ile Başbakan Johnson'ın Brexit anlaşması gereğince önümüzdeki yıl sonuna kadar devreye girmesi planlanan Birleşik Krallık – İrlanda Cumhuriyeti deniz sınırının diğer tarafında kalacak olan Kuzey İrlanda, hala birçok açıdan çözülmesi gereken bir problem teşkil etmektedir. Brexit sonrası Kuzey İrlanda'nın haklarının ve ayrıcalıklarının yetersiz bir şekilde korunması, bölgede yıllar sonra tekrardan şiddetin alevlenmesine yol açabilir. Başbakan Johnson'ın kendi anlaşması altında hem AB ortak pazar sistemi, hem de BK gümrük sistemi içinde kalacak olan Kuzey İrlanda'nın ticari ilişki geleceği hakkındaki çelişkili ifadeleri, Kuzey İrlanda'da sürece karşı büyük bir güven kaybına yol açmıştır.¹⁶ Mevcut durumda avantajı elinde bulunduran Johnson'ın, anlaşmaya varılmadığı takdirde Kuzey İrlanda ile İrlanda Cumhuriyeti arasında sert bir kara sınırı oluşma ihtimalini koz olarak kullanıp geçiş süreci boyunca Kuzey İrlanda üzerinde baskı kurması beklenmektedir.

İskoçya

Muhafazakâr Parti sonrası genel seçimlerin en büyük ikinci kazananı olan İskoçya Ulusal Partisi (SNP), 13 yeni milletvekili kazanarak İskoçya meclisinde 48 üye ile ezici çoğunluğunu korumaya devam etmiştir.¹⁷ SNP lideri Nicola Sturgeon, özellikle İşçi Partisi'nin İskoçya seçmeninden aldığı oyların gösterdiği üzere, İskoçların Avrupa Birliği içinde kalma isteği ile bağımsızlık isteklerini başarılı bir şekilde ortak platformda birleştirmeyi başarmıştır. Seçimlerden hemen sonra odağını tekrardan yeni bir bağımsızlık referandumu için zemin hazırlamaya çeviren Sturgeon, İskoçya'nın Birleşik Krallık içinde hapsolamayacağını ifade etmiştir.¹⁸ Fakat Johnson hükümeti, herhangi bir yeni referandum talebinin kabul edilmeyeceğini birçok kez vurgulamıştır. Aynı şekilde SNP'nin de Katalunya usulü, merkezi hükümetin onayı olmadan tek başlarına referandum düzenlemesi olası bir senaryo olarak görülmemelidir.¹⁹ Ayrıyeten muhtemel bir bağımsızlık durumunda herhangi bir adım atılmadan önce gümrük uygulamaları, yasa intikali ve döviz düzenlemeleri gibi oldukça teknik sorunların çözülmesi gerekecektir. SNP'den gelen alternatif bir plan olmadıkça Edinburgh ve Londra arasındaki gerginlik, 2021'de olacak bir sonraki seçimlere varolan seyrini korumaya devam edecektir.

İşçi Partisi ve Liberal Demokrat Parti'nin Geleceği

Önceki bölümde de belirtildiği gibi, Muhafazakâr Parti'nin başarısı ve en azından onun kadar önemli olan İşçi Partisi'nin tarihi başarısızlığı, önümüzdeki dönemde iç siyaset dengelerini büyük oranda değiştirecektir. Geleneksel olarak İngiltere'nin mavi yakalı işçi sınıfı tarafından güçlü oranlarda destek görmüş olan partinin, bu seçimlerde daha önce güvendiği yerlerden oy kaybetmesinin arkasındaki en büyük etkenlerden bazıları, İşçi Partisi'nin Brexit konusundaki çelişkili pozisyonu ve liderleri Jeremy

¹⁵ <https://www.reuters.com/article/us-britain-election-nireland-devolution/uk-election-clears-way-for-northern-ireland-devolution-dublin-says-idUSKBN1YH10Q>

¹⁶ <https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/dec/15/boris-johnson-lying-ireland-withdrawal-agreement-brexit-belfast-dublin>

¹⁷ <https://www.bbc.com/news/election-2019-50766014>

¹⁸ <https://www.bbc.com/news/election-2019-50799613>

¹⁹ <https://www.ft.com/content/8c53f028-1db7-11ea-97df-cc63de1d73f4>

Corbyn ile parti içindeki aşırı solcu kesim olarak gösterilmektedir. Corbyn'in parti içindeki Brexit yanlısı işçi sınıfı, ortadaki bağımsızlar ve Brexit istemeyen solcu kesimi aynı platformda buluşturma deneyi başarısız olmuş, bu üç grubun da farklı ölçüde Corbyn'den uzaklaşmasına sebep olmuştur. Corbyn'in parti başkanlığından istifa edeceğini duyurmasının ardından yeni bir lider arayışına giren İşçi Partisi, merkeziler ile Corbyn gibi ağır solcuların birbirleriyle olan çekişmelerine sahne olacaktır.²⁰ Bu çekişmenin sonucunun, İşçi Partisi'nin bir sonraki seçimlerde tekrar güç kazanmış halde muhafazakârlara ciddi bir alternatif olması ile bir 10 yıl daha boyunca tekrar başa gelememesi arasındaki farkı belirleyeceği öngörülmektedir.

Diğer yandan Liberal Demokrat Parti için durum daha da iç karartıcı gözükmektedir. Liderleri Jo Swinson'ın seçimlerde kendi koltuğunu SNP'ye kaptırarak istifa edeceğini açıklamasından sonra²¹ parlamentoda sadece 11 milletvekili kalan Liberal Demokrat Parti'nin, geçtiğimiz iki yıl içerisindeki büyük kazanımlarının aksine önümüzdeki dönemi oldukça durgun geçirmesi beklenmektedir. İlginç bir şekilde partinin geleceği, İşçi Partisi'nin geleceği ile yakından bağlantılıdır. Gelecek dönemde İşçi Partisi'nin yeni liderinin daha merkezci ve ağır Brexit karşıtı biri olması durumunda, Liberal Demokrat Parti, kazandığı destekçilerin yadsınamaz bir bölümünü İşçi Partisi'ne kaybedecektir. Yeni bir Jeremy Corbyn'in gelme ihtimalinde ise parti, Brexit'e karşı olan ama radikal İşçi Partisi'ni sevmeyen oyları kendi içinde pekiştirerek ortalama düzeyde bir kazanım elde edebilir.

---

²⁰ <https://www.ft.com/content/64c783d4-1dc2-11ea-9186-7348c2f183af>

²¹ <https://news.sky.com/story/general-election-liberal-democrat-leader-jo-swinson-loses-seat-11885130>